

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HVAR 8 DAG

ILLUSTRERADT

MAGASIN

Foto. Florman, Stockholm

Klode: Kem. A.-B. Bengt Silfverstens Skulptör.

Oscar

KONUNG OSCAR.

NÅGRA DRAG TILL EN LIFSBILD.

1847.

1836.

HÄRTIGEN AF ÖSTERGÖTLAND.

1857.

I.

Den 21 januari 1829 födde Josephina af Leuchtenburg på Stockholms slott åt sin gemål kronprins Oscar hans tredje son.

Gossen erhöil i dopet namnet Oscar Fredrik och af sin farfar konung Carl XIV Johan titeln hertig af Östergötland.

När den unge prinsen gick i sitt femtonde år, besteg hans far de förenade rikenas troner. Men vägen dit för honom själf föreföll då ännu, mänskligt att döma, icke banad. Två äldre bröder, kronprinsen Carl och hertigen af Uppland, Gustaf, stodo den närmare.

I prins Oscars uppfostran och utdanning ingingo icke häller några tankar på att utbilda honom till monark. Han fick i stället, såsom född i tronens närhet, utbilda sig för ett specialvapen, flottan, och därjämte ägna den tid håg och kallelse manade honom åt vittra och konstnärliga idrotter.

Dock var äfven hans uppfostran inriktad på att han skulle erhålla en allsidig bildning. Såväl hans fader som hans moder kände lifligt bildningens och icke mindre starkt karaktärsdanningens betydelse för en man, och alla deras söner uppfostrades efter den principen, att mannen blir det, hvartill gossen och ynglingen danas.

Enkelhet och frihet från flärd rådde i furstehemmet i konungaborgen vid Mälarsstranden, där de unga prin-

sarne fingo nöja sig med små rum i mezzaninen, enklare än mången köpmansfamilj består sina söner, och där modern noggrannt öfvervakade att deras karaktär skulle erhålla utbildning och ans lika väl som deras intelligens.

Deras dag var noggrannt indelad, tillfällena till lek och ledighet icke många, och den ton, som från lärarens och uppfostrarens sida användes, fast och bestämd.

Ehuru drottningen var uppfostrad i och hela sitt lif trogen den katolska religionen, vårdade man sig därjämte också om, att de unga furstesönerna skulle erhålla en noggrannt och lefvande kunskap om den troslära, deras folk bekände. Deras handledning i detta afseende var anförtrodd åt biskopen öfver Skara stift, Butsch.

För sin utbildning i bokligt vetande hade prinsarne flere skickliga lärare. Den seden var ännu icke införd, att de deltog i undervisningen i någon offentlig skola. Som deras hufvudlärare fungerade dåvarande akademiadjunkten F. F. Carlson, och icke minst i prins Oscars såväl sinnesriktning som lynne som politiker kan man nog långt fram i tiden spåra inflytandet af denne mera smidige än kraftige man.

Utan att prinsens studier i de ämnen, som böra ligga en blifvande konungs medvetande nära, försummades, hade han dock, som sagdt, större frihet än han måhända som sådan skulle ha fått att under

Foto. Florman, Stoc.

Kliché Bengt Sjöversparre.

VID TRONBESTIGNINGEN 1872.

ungdomsåren också ägna sig åt andra grenar af vetande och koncentrera sitt intresse på andra områden.

Han började redan tidigt de humanistiska studier, som han alltjämt, äfven sedan han nått en ganska framskriden ålder, fortsatte. Han sysslade med språkvetenskapliga arbeten och läsning af allmänbildande slag, af den art som en gång skulle skaffa honom hedersnamnet Europas mest bildade monark. Därjämte odlade han tidigt vaknande anlag för tonernas konst, hvars beskyddare han blifven konung skulle nämnas, började att öfva sig i vittra idrotter, för hvilka han äfven ådagalade en snart märkbar fallenhet, och visade i det hela utpräglad läggning icke mindre å intelligensens än karaktärens vägnar för den gren af mänsklig förmåga, som mer afser skönhet och harmoni än den kräver handlingslust och ren forskningsifver.

För sin praktiska verksamhetsdrift fick han mer än på andra områden utrymme vid utfö vandet af sjömannens yrke.

Samtidigt med det han i Uppsala fick fortsätta sina studier bereddes honom tillfälle att, som en rekreation och ett ombyte mellan arbetet med dem, deltaga i expeditioner till sjöss, åt hvilka han ägnade sig med lif och lust.

Under dessa expeditioner, som började år 1846 med seglingar i Östersjön och Nordsjön samt sedan fortsattes med färder till England och ända till Medelhafvet, knöt han vänskapsband, som skulle räcka för lifvet, och lärde sig därjämte att älska icke blott sjömannens kall utan äfven den stolta flagga och den flottans ärorika minnen och traditioner, han som diktare skulle ägna sin mest kända sångcykel, och för hvars organisation och omdaning han äfven tidigt skulle för sig fastslå en norm, den han under strider och meningsbrytningar blef trogen, äfven sedan han fått direkt inflytande på dess öden.

De första impulserna till diktyckeln "Ur svenska flottans minnen" torde ha väckts redan under dessa expeditioner, och den förkärlek för den stora flottan, konung Oscar bibehöll äfven då han blifvit högste krigsherre såväl till sjöss som till lands, formade sig tidigt i den unge kadettens hufvud.

Men det var också en annan sida i prins Oscars lynne än yrkesmannens som tilltalades af lifvet till sjöss.

Icke blott i sitt författarskap utan i hela sin läggning, både som konung och man, har Oscar II visat, att han sträfvade efter idealen, att han hellre än att stanna i verklighetens värld och brottas med dess uppgifter, ville fly till den sfer, mot hvilken hans af romantikens från Rousseau ärfda ideal tilltalade häg gärna sökte sig bort. Äfven för denna lynnesart gaf lifvet ombord på flottans fartyg godt spelrum, innan den gamla poesien fördrifvits därifrån af den nya som rör sig med elektricitetens och ångans krafter, icke med vindens.

De vänskapens och den allmänna människokärlekens drömmar, hvilka Oscar Bernadotte länge fortsatte att drömma, äfven sedan hans mörka hår blifvit hvitt, hade en tacksam lifsluft inom kamratkretsen på de gamla segelfregatterna.

Man kan se, hur hans kärlek till sjön och hans längtan efter sjömannens lif närdes icke minst af dem i den tillägnan till svenska flottans officerskår, han satt i spetsen för sin diktyckel till denna flottans minnen, ett dokument, som är af icke obetydlig vikt för den som vill lära känna hans lynne och natur i det hela.

Jag tillåter mig att här, från denna synpunkt, citera ett utdrag därur. Man lär om konung Oscar mer ur dessa rader än ur många af hans mest ryktbara tal, och icke få af hans handlingar finna en förklaring i den lynnesriktning, den blottar.

Så yttrar sig den vid dess nedskrivande ännu icke fullt trettioårige fursten:

"Svenska flottans officerscorps tillägnas detta arbete som en gärd af författarens kärlek och tacksamhet. Aderton års tjänst vid det vapen, hvars sköna fastän föga kända minnen han vågat besjunga; ett helt ungdomslif förflutet under förtroligt umgänge med den svenske sjöofficeren under trogen och oafslätlig sträfvning till det mål han ägt gemensamt med denne, hafva hos honom helt naturligt väckt dessa känslor. De hafva ock allt mera stadgats, i mera den mognare åldern gifvit honom klar insikt i de förhållanden, under hvilka den svenska flaggans vårdare befunnit sig, och i de svårigheter, mot hvilka de länge måst kämpa.

Ynglingens lyckligaste och sorgfriaste dagar ljusnade öfver vågen, och deras soluppgång skymdes icke af land; ynglingens skönaste drömmar föddes på hafvet eller finga sin näring af lifvet bland dess fria friska böljor, ynglingens käraste vänskapsband knötes inom de öfversköldja relingarne under den tretungade flaggans stolt fladdrande dukar.

Med ljuf rörelse minnes författaren denna flyktade tid. Har kan i sanning aldrig förgäta den. Han har därifrån till hamnen, där han fällt sitt ankare, medtagit den glada öfvertygelsen, att flottans samtida officerare ännu hysa lika stor värme för fosterlandets ära och sina plikter som förfädrarna."

Pliktuppfyllelsens tankar och stoltheten öfver fädrens ärofulla bragder sedda mot bakgrunden icke af lifstungt allvar och verklighetens hårda landfasta värld, utan mot horisonten af ynglingadrömmar och ideella vänskapsband drömda och knutna vid svallet af vågor, där dagarnes soluppgång icke skymdes af land — äro de icke betecknande, ja klargörande för mycket, som möjligen annars kan synas svårfattligt i mannens handlingar och beslut, fattade under dagar, då det icke var dansande vågor som sjöngo och rosig morgonsol som lyste, utan då tunga pliktens kraf pockade på ett val, ett beslut, som sannolikt en konung med annat lynne fattat i annan riktning.

Jag tror, att fäster man i minnet detta, skola många sidor i konung Oscars historia framstå för eftervärlden i ett annat ljus än de under dagens strider och stridsbullen gjort.

En abstrakt, en mot det ideella riktad drömmarnatur, det är den man lär känna i dessa rader liksom i det mesta eller åtminstone det mest personligt färgade af Oscar Fredriks diktverk. Samma natur bibehöll han alltjämt. Det var måhända hans svaghet detta, men det ligger mycket som försonar och mycket som förklarar däri, och man bör, när hans minnesruna skall tecknas, icke förgäta det.

II.

Sina ynglingaår tillbragte prins Oscar dels ombord på den flottans fartyg han med förut skildrad hängivenhet älskade, dels i en krets i Uppsala, där han och hans broder prins Gustaf dvaldes bland i lynne och begåfring likartade, för det sköna i lifvet svärmande blifvande diktare och drömmare.

Hans mannaålders första skede faller inom en annan krets. Dels anförtros åt honom under denna tid uppdrag i hemlandet och ute af representativt slag, som förorsaka vidsträckta resor inom vår världsdal. Dels följer han med aldrig slappnande nit den akademis öden, om hvars utveckling han under ett nioårigt presidium inlagt stora förtjänster: Musikaliska akademien. Slutligen finner han i det hem han bildar med prinsessan Sophia af Nassau, hvars hand han vann år 1857, sin tillfredsställelse i att uppfostra den krets af söner, som växte upp kring de furstliga makarne.

Det är en säregen ställning härtigen af Östergötland

Foto. Florman, Stockholm.

1896.

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

1885.

1902.

intar under dessa år mellan faderns och broderns död. Den väg till tronen, som under hans första ungdom icke syntes vara banad för honom, öppnas så småningom, sedan konung Oscar I:s andre son, prins Gustaf, afidit i blomman af sin ungdom och äfven konung Carl, efter den lille hertigens af Skåne bortgång och drottning Lovisas frånfalle, knappast längre kunde hoppas på någon arfvinge.

Men trots detta hålles prins Oscar dock i allt väsentligt fjärran från själfva regeringsärendenas handläggande. Hans verksamhet i detta afseende begränsas egentligen till de tillfällen han under konungens frånvaro eller förhinder sitter som ordförande i statsrådet.

Hos honom själf måste dock så småningom under denna epok medvetandet

vakna om det kall, som nu sannolikt en gång, om han öfverlever brodern måste bli hans, och han förbereder sig

nog därför i sin krets och så långt hans ställning det tillåter.

Till det yttre är det dock, som nämnt, mest representativa plikter som åläggas honom.

Han är Sveriges och sin kunglige broders representant vid den franska kejsarprinsens dopelse i Paris. Han besöker under en utländsk resa i midten af sextioalet de franska och engelska hofven, och som svensk kommissarie eller ordförande i utställningskommittéerna nedlägger han ett betydande arbete på anordnandet af våra afdelningar vid utställningarna i London 1862 och Paris 1867.

Hemma bidrar han verksamt till ordnandet af ut-

Foto. HVAR 8 DAG.

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

KONUNG OSCAR ÅSER EN TRUPPREVY 1904.

Foto, Jonns Eftertr., Lund. Klisché: Bengt Sjögrensparre.
SOM JUBELDOKTOR.

ställningen i Stockholm 1866, vid hvars öppnande han äfven skrifver orden till en kantat, i hvilken man finner uttryckta samma känslor af ideel tro på vänskap och broderskaps band, man träffat i så många af hans dikter och tal. Jag vill här som icke mindre betecknande för hans lynnesriktning än tillägnet till diktcykeln "Ur svenska flottans minnen" anföra några strofer ur denna kantat. De äro af följande lydelse:

*"Hvar granne god,
Hvars längtan stod
Till oss i dag,
Vår hälsning tag!
Det är vår stolthet som vår heder
Att dela segrerns pris med eder.*

*

*Gud, skydda våra fäders jord
Och i ditt hägn vår konung tag,
Skänk mödan lön, bygg land med lag,
Styrk frihet, mannamod och dygd.
Välsigna och vår fosterbror
Och fränder invid Bältens strand,
Suomis folk, ja, hvarje land,
Där nordens ande bor".*

I kommittéarbeten af olika slag, men särskildt beträffande utvecklingen af det vapen, inom hvilket han under denna tid avancerade till viceamiral, deltagar han också, liksom han redan nu börjar visa det intresse för de arktiska forskningsresor under svensk flagga han sedan som konung på så storartadt sätt skulle främja.

Mest se vi honom dock under dessa år ägna sig åt tonkonstens beskyddande, åt sitt författarskap samt slutligen åt sitt hem och de sina.

Icke håller får förglömmas det arbete han redan nu med iver börjar inom det brödraskap, där han äfven som konung skulle känna sig i en förtrogen krets, det svenska frimureriet, åt hvilket väl efter härtig Carls död ingen svensk furste ägnat ett så varmt personligt intresse som han.

Vill man finna den rätta klafven till konung Oscars väsen, skall man, som jag redan antydtt, gå att söka den i hans dikter och tal. I dikterna finner man det främst i dem som tolka inre känslor och stämningar, hans tankar inför lifvets frågor och tillvarons gåtor; mer i andra hand träder det fram i dem, i hvilka han skildrar yttre tilldragelser eller besjunger män och bragder. Det romantiskt svärmiska draget framträder klarast i dessa förstnämnda dikter och där finner man också starkast hans personlighet uttryckt.

Den dikt han, om icke beträffande den formning han lyckats ge sina idéer, så till dess innebörd, själf torde ha skattat högst, "Treklang", med dess mystiskt symboliska läggning, är i detta afseende af stort intresse, främst i de strofer, i hvilka man finner själfva dess kärna.

*"Dig som solens stråle sände,
Dig, som tusen stjärnor tände,
Dig, som gaf oss lifsens bud,
Då du från din himlaboning
Kom med löftet om försoning —
Dig åkallar jag, o Gud!"*

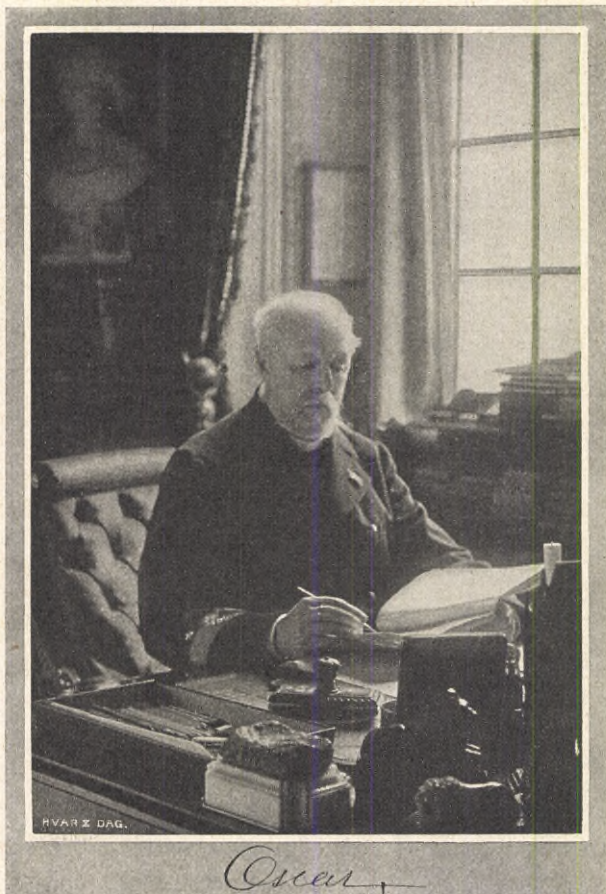

Foto. Dahlstr., Stockholm.

Klisché: Bengt Sjögrensparre.

OSCAR
VID ARBETSBORDET.
Porträtt taget särskildt för H. 8. D.

*Ja, jag har i bättre stunder
Svärmat bland de vigda lunder,
Där Castalias källsprång går.
Om ett lif, fördoldt i tingen,
Hviskar allt. Ack, att dock ingen
Klart dess väsende förstår!*

*Dig, natur, vill jag betrakta,
Rörd på dina bilder akta,
Troget lyssna till den ton,
Som på hvita vingar buren,
Lifsens ord från all naturen
Bringar till den Högstes tron.*

*Psyche, som i stoftet trånar,
Oförgånglig ungdom lånar
Evigt du af poesi.
Natt och missljud fjärran vike!
Treklang uti andens rike,
Kom, med ljus och harmoni!*

Denna alltets treklang sökte diktaren Oscar Fredrik, och om dess makt drömde mannen och konungen äfven i lifvet, som dock sällan motsvarar drömmarens dröm och därför ock måste bereda den bittra missräkningar, som tror därpå så, att han glömmar, att verklighetens kraf och diktens syner icke i realiteternas värld kunna förenas.

I hans tal finner man konung Oscars jag trognast afspegladt — dels i dem han höll i musikaliska akademien som dess preses, i hvilka man hör dominera samma treklangsackord som i ofvan citerade strofer och dels ock i åtskilliga af dem han höll i frimurarbrödernas lag.

Att från den lägre verklighetens värld, rätlinigt mått med vinkel och passare, hinna fram till den, som formar sig efter sferens mått, var den sträfvan som ledde hans arbete i denna krets. Men det är här i den förra vi lefva, och den låter, hur lifligt än vår längtan må trängta dit, icke omdana sig till den senare. De som vilja på jorden se ljuset obrutet, stirra sig lätt blinda och gå icke klart seende sin praktiska bana fram. Brödraskap finner man icke, vare sig bland nationer eller individer. Vänskapskädjans länkar äro ännu icke smidda så, att folkens stridiga intressen låta sig fångas inom dem, utan det är länkarne, och med dem många yttre band, som sprängas, för den som icke vet eller vill binda händelserna här med andra, fysiskt mer kraftiga band.

Bleفو de utvecklingslinjer, som här äro tecknade som konung Oscars, ödesdigra för både honom och hans folk, trots all den uppriktiga tro på deras sanning som låg bakom handlingarne, förde åter de sträfvan, prinsen och hans gemål förverkligade i sin familjekrets, honom närmare en reel lycka.

Furstehemmet i paläet vid Gustaf Adolfs torg var under prins Oscars första mannaålder en trygg hamn för honom. Där spirade också många af de tankar, som skulle skänka både honom och hans folk verklig tillfredsställelse.

Prinsessan Sophia utvecklade så småningom egenskaper, hvilka hos drottningen trädde fram i allt klarare ljus. Barmhärtighetens och välgörenhetens tankar tändes tidigt i hennes hjärna och deras känslor i hennes hjärta, och från den grund som lades där växte det träd upp, som helt utvecklade sin rika krona, när de båda kungliga makarne gemensamt fattade sitt beslut om jubileumsfondens användning vid regeringsjubileet 1897.

Af fruktbringande art bleف äfven den fostran prin-

sen och hans gemål gåfvo sina söner. De allvarets frön som där såddes hafva icke fallit på hällebarget.

Under det utvecklingsarbete och den verksamhet jag här sökt skildra skredo så småningom sextioålets år förbi. Med det nya decenniets ingång bleفو åter krafven på härtigens af Östergötland krafter till fader-neslandets tjänst allt större och mer direkta, ju mörkare töcknet började att falla öfver konung Carls till en början så ljusa gestalt. Och när det nya decenniets andra år ingick, bleف det omsider för alla uppenbart, att inom kort måste tiden vara inne för den furstlige diktaren, drömmaren och familjefadern att taga på sig ansvaret för ett annat om icke högre så dock större kall: den praktiske statsmannens, landsfaderns, konungens.

III.

Den 18 september ingick från Malmö dödsbudet om kung Carl, och samma dag besteg, då den aflidne var utan manlig ättling, härtigen af Östergötland som Oscar II sin broders båda troner.

Brödrafolkens väl satte den nye konungen som sitt valspråk, och detta valspråk var i mycket betecknande både för hans personlighet och den politik han skulle komma att följa: känslans, välviljans.

Konung Oscar ville tvifvelsutana alla väl, och som en väg att nå detta mål såg han för sig sträfvan att söka tillfredsställa alla, att vinna alla. Sina vackra drömmar om broderskap och frid tog han med upp på tronen och ville där söka förverkliga deras idéer i handling.

Hans sätt var icke att med ett djärft beslut afhugga en knut eller välja mellan två motsatser och sätta in hela sin kraft på att genomföra den uppfattning han trodde vara den riktiga. Nej, hela hans natur bjöd honom i stället att söka medla och ge hvar och en så mycket, att han icke skulle ha skäl till missnöje. Ordet kompromiss möter ofta under Oscar II:s regering, och detta icke blott i de strider, som utkämpades inom landet mellan olika intressen, utan äfven under dem som utkämpades mellan de båda folk, som af sin konung ansågos förtjäna namnet brödrafolken. I tvisterna mellan dessa tog sig kompromissen dock oftast från Sveriges och konungamakts sida eftergifternas form, då, enligt konungens åsikt, detta var den klokaste politiken, liksom ju på sitt sätt den ädlaste, från den äldres, klokares och mäktigarens sida.

Konungamakten och Sverige glömde emellertid vid tillämpandet af denna grundsats allt för länge, på ett sätt som sedan skulle hämna sig, att otack är världens lön, och att det endast är högsinnade folk liksom högsinnade människor som förstå att skatta ett högsinnadt handlingssätt från andra och icke till den högsinnades skada missbruka der.

Med aldrig svikande tålmod fullföljde från sin tronbestigning konung Oscar denna jämkningens, försoningens och välviljans politik, sökande att vinna klasser som individer.

Framgången tycktes till en början icke stor. För det svenska lynnet var denna konungens naturell något främmande och kontrasten mot den konung, som nyss dött, såväl i sätt som handlingar betydande. Deras första år på tronen torde hvarken för konung Oscar eller drottning Sophia ha burit många rosor.

Men så småningom bleف stämningen mellan konungar och folk mindre kylig. Den artade sig därefter till varm. Man fick allt mer och mer ögonen öppna för det vackra och ideella i konungens natur och handlingssätt, och drottningen vann långsamt men säkert allas hjärtan genom de ovanskliga förtjänster

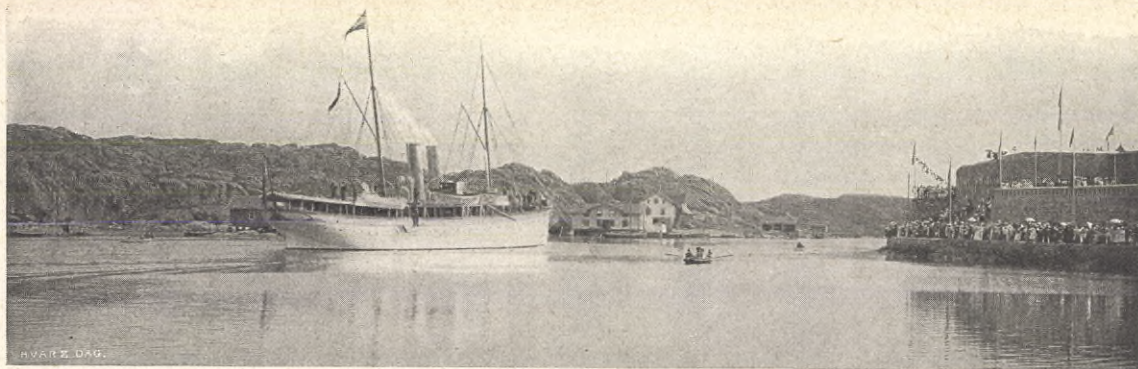

Foto. Jonason. Gbg.

Kliché. Kem. A. B. Bengt Sjöfverparre Sthm—Gbg.

KONUNG OSCAR ANKOMMER OMBORD Å DROTT TILL MARSTRAND.

hon inlade till de lidandes bästa, särskildt i fråga om sjukvårdens befrämjande.

När konung Oscar och drottning Sophia 1897 firade sitt tjugofemårsjubileum hade förhållandet mellan dem och deras svenska folk så förbytt, att det icke torde ligga någon öfverdrift i att säga, att sällan om någon, sin en svensk konung och drottning af hela sitt folk omfattats med varmare kärlek, med större vördnad, mer oskrymd tillgifvenhet från hög som låg. Alla de uttryck dessa känslor vid jubileet fingo, voro tvifvelsutan lika äkta som kraftiga och allmänna.

Man såg vid denna tidpunkt också blott alla de goda frukterna af den politik konungen följt. Ur kompromisserna hade för Sverige framgått frid mellan de båda motsatser, stad och land, som vid början af konung Oscars regering voro de, hvilka trädde i förgrunden. Den andra klassmotsättning, som sedan så starkt färgat vår sociala fråga, hade då icke ännu så

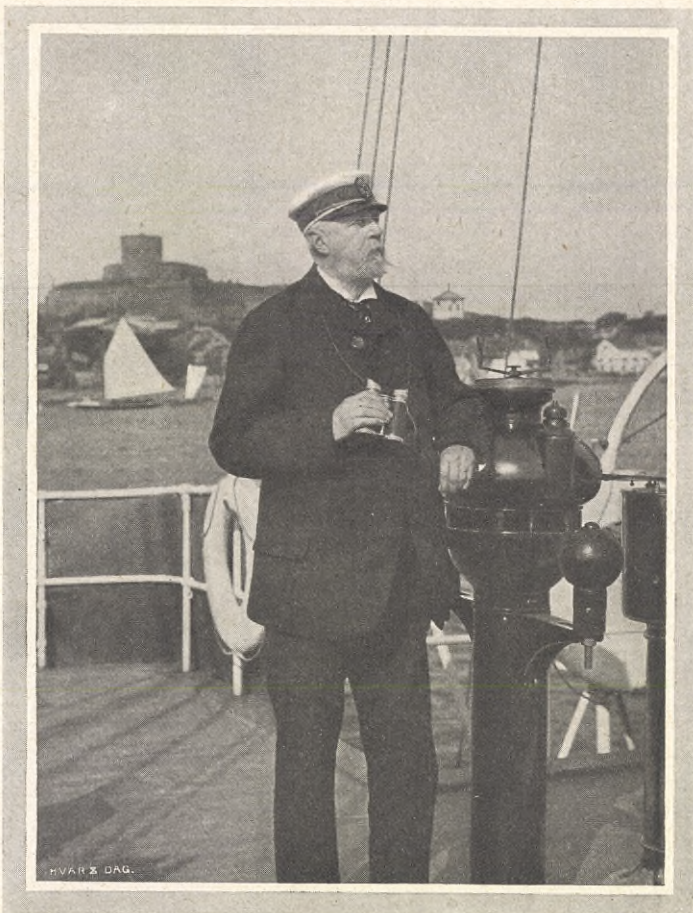

Foto. Jonason. Gbg.

Kliché. Bengt Sjöfverparre.

OMBORD Å DROTT I MARSTRAND.

Foto. Hagnell, Halmstad.
PÅ JAKT.

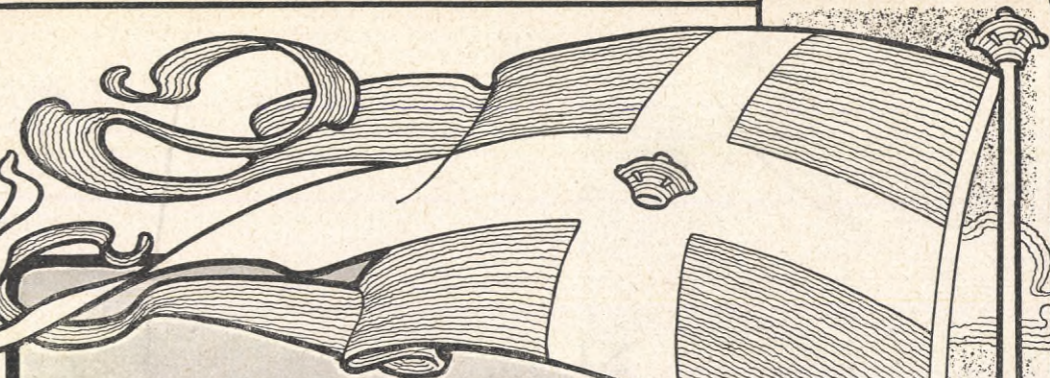
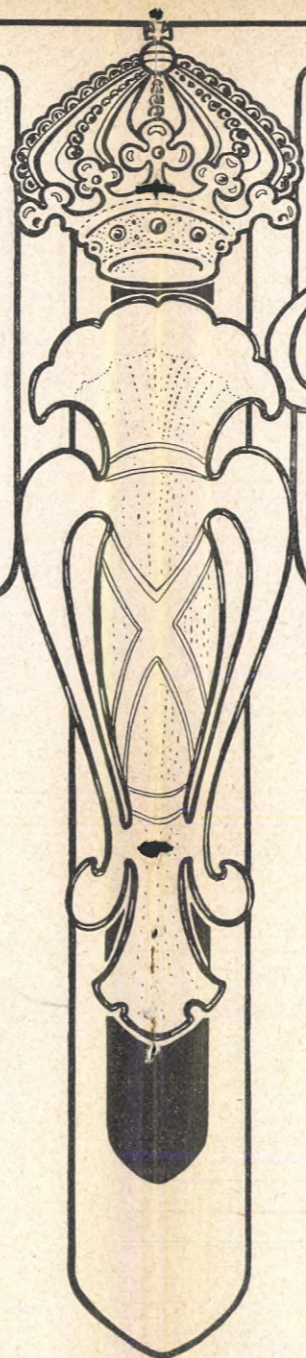
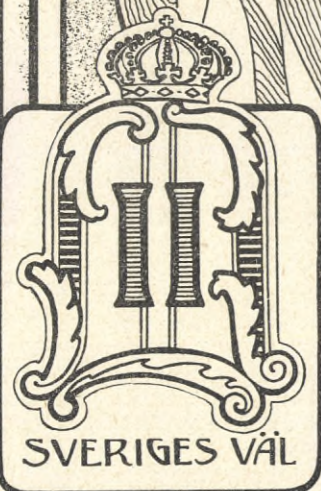
pockande ställt krafven på sin lösning, och folket i väster hade icke än afslöjat hvad det af försoningspolitiken, som det i tysthet blott tydde som svaghet och icke som ädelhet, lät sig manas att bära i skölden.

Grundskattefrågan var löst, grunden till en ny härordning lagd, och äfven den andra af de båda stora frågor, som fyllde den inre politiken under konung Oscars regerings första decennier, hade funnit en lösning som, hur bittert den ock från de slagnes sida klandrades, dock obestridligt fört landet framåt till en blomstring i ekonomiskt afseende utan motstycke i vår tidigare historia. När det nya systemet,

OSCAR II

* den 21 januari 1829
† den 8 december 1907

GUSTAF V

* den 16 juni 1858

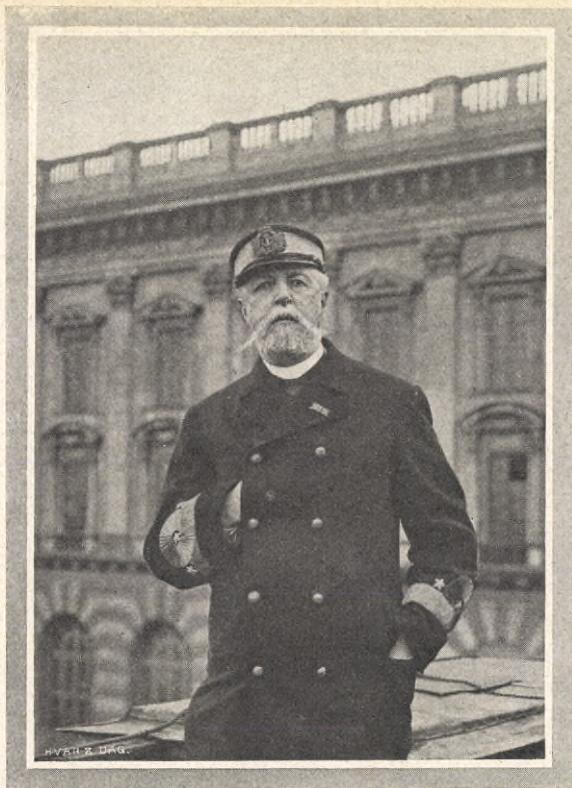

Foto. O. Halldin, Sthlm Klisché - Bengt Silfverparre.
MED BLICKEN ÖFVER HUFVUDSTADEN.

stämdt ledas af dem. — Äfven i ett annat afseende visade konung Oscar på den ekonomiska politikens område en lika fast handlingskraft som klar blick.

Han förstod tidigare än flertalet i Sverige samfärdsmedlens oerhörda betydelse för vårt lands materiella utveckling, järnvägarnes roll som kulturbärare och rikedomsspridare. Och den kraftiga häfstång vårt järnvägsnät, i förhållande till befolkningens antal det största något land äger, nu är till ekonomiskt uppsving, blef det till mycke: stor del just genom konung Oscars intresse och genom det stöd han gaf framtids-tankar på detta område.

När Oscar II besteg tronen var Sverige ännu nästan uteslutande ett jordbrukande land. Nu är det ett industriland med utvecklingsmöjligheter, inför hvilka tanken nästan vill svindla. Träda vi från ångans in i electricitetens ålder, då kan för vårt land en väg vara öppnad till att åter spela en dominerande roll, tack vare de outtömliga kraftkällor vi då i våra vattenfall och torfmossar besitta för drifvandet af vår samfärdsel och exploaterandet af våra naturtillgångar på två af industriens viktigaste råmateriel, järn och trä. Kommer så en gång att ske, får icke glömmas den roll konung Oscar spelade, när grunden lades till denna utveckling och de första stegen togos till det gamla bondelandets omdanande till ett modernt industriland.

I jämbredd med denna materiella utveckling gick under konung Oscars regering det andliga framåtskridandet. Att konungen här skulle gå i spetsen var med hans lynnesläggning än mer naturligt än på den materiella utvecklingens fält. Den svenska vetenskapen och den svenska forskningen hade i konung Oscar en lika offervillig som klarsynt befrämjare. Våra högskolor ha under hans regering både ytterligare utvecklats på gamla platser och erhållit tvänne yngre systrar med friare skaplyne i landets bägge

det nationella skyddssystemet, 1888 efterträdde den kosmopolitiska frihandelsregimen togs det kraftigaste taget för åstadkommandet af den materiella utveckling i Sverige, som mången anser vara första steget till en blifvande fredlig stormaktsställning för vårt land

Trots sitt ideella drömmarlyne har konung Oscar i många afseenden visat, att han var en man som förstod välmågans välsignelse för nationer som för individer. Han har visat sig inse, att en god ekonomi är den första förutsättningen för styrka och själfständighet hos folk som människor. Och i det fallet har han kraftigt och med mindre afvikningar för motsatta åsikters motsatta kraf än annars fullföljt en konsekvent och målmedveten politik, så att han bidragit till att få grunden murad till en solid ekonomisk ställning för vårt land.

På det ekonomiska området dugande män ha alltid af konung Oscar fått det erkännande och det stöd de kunnat kräfvä. Han har uppskattat och förstätt deras betydelse och lyssnat till deras ord, och han har i fullföljandet af vår ekonomiska politikens utvecklingslinjer handlat icke blott med intelligent blick utan äfven med kraftig vilja. Ehuru själf till lynnesriktning mer lagd för det internationella frihandelsystemets maximer än det nationella skyddssystemets tankar, har han dock låtit sin svenska politik på detta område, sedan dessa senare tankar en gång vunnit insteg hos nationen, ihärdigt och be-

Efter fotografi.

FARFARFAR.

Klisché - Bengt Silfverparre.

Foto. Flornoy, Stockholm

DROTNING VICTORIA.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre Sthlm—Gbg.

största städer. Svenska forskare ha utfört bragder dem andra nationer under sekler förgäfvres frestat, och gjort detta till stor del med understöd af konungens frikostighet. Vi ha vidare under konung Oscars tid fått upplefva en ny blomstring på det rent litterära området, till hvilken konungen väl icke kan sägas ha gifvit något initiativ, men som dock haft att glädja sig åt hans lifli-

gaste sympatier, och slutligen har landet i många afseenden gått framåt i allmän kultur och humanitet. Och här ha framstegen nog i icke ringa grad påverkats och befrämjats af de humanitära idéer som konung Oscar allt från sin ungdom omfattat.

Är det också främst drottningens verksamhet vi ha att tacka för sjukvårdens omdaning, ha åter andra

ENKEDROTNING SOFIA.

Efter porträtt.

KONUNG GUSTAF V OCH DROTNING VICTORIA.

KRONPRINS GUSTAF ADOLF OCH KRONPRINSESSAN MARGARETA SAMT HÄRTIGEN AF VÄSTERBOTTEN.

reformer i hög grad haft konungen till befrämjare. Nykterhetsrörelsen, som hållen inom naturliga gränser, så att den icke lägger oberättigadt tvång på oliktankande, är en kraft af allra största betydelse för folkets framåt-skridande, har rönt konung Oscars lifliga och upp-lysta sympati. Sträfvan att modernisera strafflagstift-ningen efter upplysta normer har likaså kunnat glädja sig däråt, och upplysningsarbetet ute bland folket, som nu gått så framåt i vårt land, att vi nästan kunna sägas sakna analfabeter, har äfven lifligt befrämjats af konungen.

Efter unionens upplösning ha inre frågor kom- mit fram med större skärpa i sin gestaltning än de kanske annars skulle ha gjort. Jag vill icke säga att det är unionsupplösningen som fört fram rösträts- frågan. Men att motsättningarna inom landet före Lindmanska förslaget antagande på detta fält blefvo mer pointerade än förut, det torde i icke ringa del ha sin grund äfven i den lärdom unionsupplösningen gifvit om farligheten af att söka lösa vitala frågor för nationer på kompromissernas väg.

Ha motsatserna på detta sätt blifvit bestämdare, så har dock på samma gång luften blifvit renare, syn-

vidden klarare och nationens vilja fastare. Händel- serna 1905 ha i Sverige väckt till lif den nationella spännkraft, den vilja att vara sig själf och försvara sin arfvedel som onekligen i någon mån slappats under de långa freds- och kompromissåren.

Detta är ju visserligen blott indirekt konung Oscars förtjänst. Men när nu hans svenska folk ärligt sörjer den gamle konungen där han hvilar och minnes allt det myckna goda han verkat, allt det ädla han både som konung och människa velat, kunna kanske de känslorna få vara mera allena rådande än de annars skulle varit, om tanken dröjer vid, att det var tack vare lärdomen af känslopolitikens misstag, som denna nya handlingskraft, denna vilja till nationell samling och nationell styrka väcktes hos Sveriges folk.

Har den förutsättning att kunna från ord bli äfven för andra märkbar handling beror också detta, och här direkt, på konung Oscar. Han har genom sin ekonomiska politik lagt den solida materiella grunden för vårt folk att åter visa sig vara, hvad det i forna dagar var, ett folk som både vill något, vet hvad det vill och har kraft att omsätta denna vilja i gär- ning.

H. A. R.

Köper fotograf.

Kliché: Bengt Sjöström.

KONUNG OSCAR NEDFIRAR FÖR SISTA GÅNGEN FLAGGAN PÅ PAVILJONGEN »TROJA» I CARLSTENS FÄSTNING, KORT FÖRE AFFÄRDEN FRÅN MARSTRAND I SOMRAS.

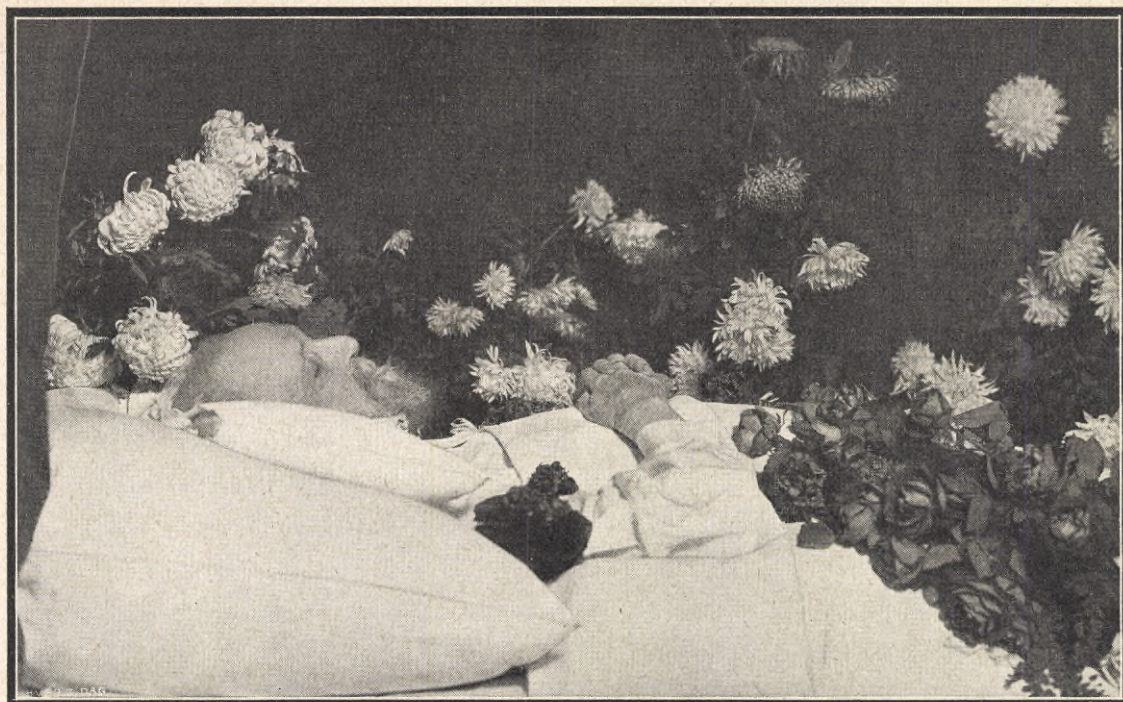

Foto. Flornäs, Stockholm.

KONUNGEN PÅ DÖDSBÄDDEN.

Kliché: Kem. A.-H. Bengt Sjöforsparre Sthm.—Gbg.

När Sveriges regent ligger för döden, känns nog beklämningen lika stark öfver hela landet. Annat har man väl inte rätt att förutsätta. Men det är också fullt naturligt, att den skall synas starkast i hufvud-

staden — på torget nedanför slottsfasaden, bakom hvilken man vet, att den gamle kungen nu kämpar sin sista kamp, och där hungriga ögon först få sluka bulletinerna om kampens gång.

Efter fotografen.

FOLKMASSAN FRAMFÖR SLOTTET NÅGRA TIMMAR EFTER KONUNGENS DÖD.

Kliché: Kem. A. B. Bengt Sjöforsparre Sthm.—Gbg.

Sedan det tröstlösa meddelandet på morgonen stod det nog klart för nästan alla, att hoppet var ute. Nog hade det sett mörkt ut också för ett år sedan, och nog hade åldringens starka fysik mer än en gång förr kommit dödens anlopp på skam — men allt mänskligt har ju sin gräns.

Men hela dagen belägrades tidningsfönstren af människomassar. Bulletinen, som kom klockan 10 på kvällen, var inte ägnad att lugna farhågorna. När de täta flockarna på Gustaf Adolfs torg skingrade sig för att gå till sängs, var det i den smärtsamma förvisningen att när de vaknade nästa morgon, skulle Sverige ha mist sin gamle kung.

Men när stockholmarna öppnade sin morgontidning hade den inga svarta kanter, och där stod bara en

bulletin från gryningen. Först klockan 9,15 fingo massorna på Gustaf Adolfs torg se slottsflaggan sjunka på half stång. Och något senare visade sig den nye konungen på balkongen mot Norrbro.

Inom en halftimme vajade tusentals fanor ur fönstren — inströdda bland de blågula de utländska legationernas färgskiftande dukar. Och snart voro extrabladen ute. Skyltfönstrens julglada brokighet ersatt af hvita skynken. Teatrarnas affischer öfverklustrade.

Klockan 1 kom Gustaf V:s första vaktparad, ur Göta lifgarde. Men utan musik, bara med en svartklädd, franssprydd trumma i spetsen. På slottets borggård stodo då redan människorna packade, medan statsråd, ämbetsmän och officerare begäfvö sig dit för att bevista den nye regentens kungaförsäkran.

KONUNG GUSTAF V:S REGERINGSTILLTRÄDE.

Då konung Gustaf V nu gått att intaga Sveriges tron är det med en mognad och i statsärenden provad mans erfarenheter han tillträder regeringen. Un-

der de gångna åren har han nämligen vid mångfaldiga tillfällen, under konung Oscars resor och vid sjukdomsfall för fadern, förestått regeringen. Dess- emellan har han också, då konung Oscar själf utöfvade regeringen, såsom tronföljare kallats till råds, så snart viktigare ärenden förelågo till afgörande. Hans rådslag ha präglats af samvetsgrannhet och rätt- råddighet och med fasthet och bestämdhet har han satt de fattade besluten i verket.

Den nye regenten har tagit starkt intryck af tidsströmningarna. Hans personliga framträdande kännetecknas af enkelhet och flärdfrihet.

Det svenska folkets välönskan till sin nye konung är, att det må blifva honom förunnadt att göra det ädla Gustafs- namnet fortfarande aktadt och äradt i Sveriges konungalängd!

H. 8 Da STOCKHOLMSFOTOGRAF.

Kliché: Bengt Sjöbergparre.

DEN NYE KONUNGEN OCH KRONPRINSEN VISA SIG FÖR FOLKET PÅ SLOTTETS ALTAN.

H. 8 Da STOCKHOLMSFOTOGRAF.

Kliché: Kem. A.-D. Bengt Sjöbergparre Skåm—Gbg

KONUNG GUSTAF MOTTAR TRUPPERNAS TROHETSSED.

MINISTERSKIFTEN.

CIVILMINISTER J. JUHLIN.

DE AFGÅENDE MINISTRARNE:
KRIGSMINISTER L. TINGSTEN.

SJÖMINISTER W. DYRSSEN.

DEN NYE CIVILMINISTERN GREFVE
HUGO HAMILTON.

Den 4 december fann i extra konselj den sedan en månad pågående ministe.krisen sin lösning, i det kronprinsen-regenten på begäran beviljade afsked åt de hittillsvarande båda försvarsministrarne äfvensom åt civilministern. Statsministern öfvertog själf t. v. krigsministerns portfölj, och de båda öfriga platserna besattes med tvenne män, hvilka man har all anledning tro skola gifva kabinetten den homogenitet, som aldrig är nödvändigare än vid en instundande riksdag.

DEN NYE SJÖMINISTERN GREFVE
C. A. EHRENSWÄRD.

TRENNE AF ÅRETS NOBELPRISTAGARE.

Konung Oscars död har satt sin prägel äfven på utdelningen af årets Nobelpris, som försiggått i stillsammaste enkelhet. Af de nyordnade pristagarna meddelar H. & D. här porträtten af Kipling, Buchner — jämte en kortare uppsats om honom — och Laveran, liksom ock en med denne sistnämnde för H. & D. företagen intervju i Paris.

EDVARD BUCHNER.

Professor Edvard Buchner arbetar under ganska små förhållanden. En af de betydelsefullaste npptäckter den moderna vetenskapliga världen känner, påvisandet af jäsningens enzym, zymosen, och uppställandet af enzymteorien, med hvars tillhjälp det nu är möjligt att följa den innersta lifprocessen i plantornas, djurens och människans kropp, har skett i Berlins landtbruksskolas laboratorium, som är gammalt, trångt och ytterst bristfälligt. Vetenskaplig klarhet i företeelser, som hittills betraktats som mystiska eller i hvarje fall så komplicerade att vi icke kunna följa dem, har ävågabragts i ett laboratorium, som t. o. m. för en landtbrukshögskola nu anses så godt som oandvändbart.

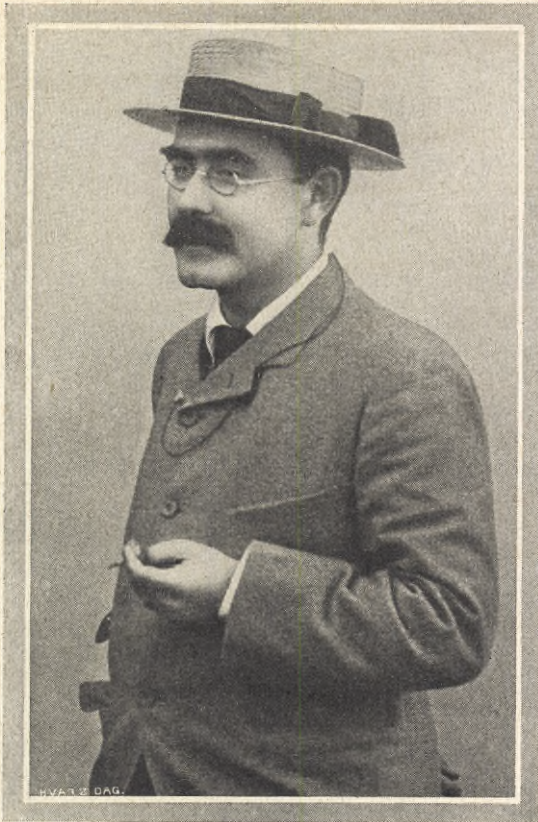
Räknar man dessutom med att professor Buchners elever till största delen utgöras af unga landtbrukselever, som icke ens äga gymnasialbildning, så måste man desto mera beundra en man, som under sådana förhållanden kommit till en epokgörande upptäckt.

Denna har varit resultatet af prof. Buchners observationer på jäsning företagna så länge han varit veten-

skapligt sysselsatt d. v. s. sedan 1878, då han började sina universitetsstudier. En egendomlig fortsättning på påbörjade studier följer sedan 1879. Från detta år t. o. m. 1883 var B. nämligen ledare af den vetenskapliga afdelningen vid en konservfabrik. Och från denna tid härleda sig egentligen hans första observationer på jäsning — han hade ju där rikt tillfälle. Efter sin doktorsgrads afläggande 1888 var B. vid tre universitet rent teoretiskt verksam, innan han vid landtbruksskolan kom i en omgifning, som åter försatte honom i mera praktiskt arbete.

Den store vetenskapsmannen har sålunda delvis ett rätt anspråkslöst arbete, om han också kan öfverlämna den primitivaste delen därpå åt sina fem assistenter. Hans karaktär präglas därpå att han under hela sitt lif har hållits i kontakt men det praktiska, det "verkliga" lifvet.

Han är i sitt arbete och i sitt hem en anspråkslös man. Men han är glad och liffull och håller på sitt hemland såsom det anstår en bayrare. Hans lärjungar hålla af honom, som en sträng, men rättvis lärare.

RUDYARD KIPLING. *Litteratur.*

Den frejdade engelske författaren, hvars diktverksamhet i så hög grad bidragit till främjandet af den allt kraftigare vordna samhörighetskänslan mellan det spridda engelska världets delar, har äfven i Sverige många läsare och uppriktiga beundrare. Och icke få af hans alster — dock mera af hans prosa än af hans dikter — ha öfversatts till vårt språk, däribland den märkliga "The Jungle Book". Det knappa utrymmet förbjuder en utförligare artikel i detta nummer.

C. LAVERAN.

Efter en lång irrfärd upp och ned genom korridorer och laboratorier med profrör, slumrande fladder-möss och stillsamma hvita råttor i den vetandets och forskandets bikupa som heter *Institut Pasteur* står jag framför en dörr med ett visitkort: C. Laveran. Det är mästarens privatlaboratorium, där väl malaria-hematozoernas lifshemligheter framplockas med "prisma, synglas, våg och deglar" och hvita råttor förstås. Rummet ter sig för rästen betydligt mindre mordiskt än de laboratorier jag redan genomvandrat. Ett bokskåp och diverse redskap utefter väggarne. Närmast dörren tre af de vanliga glasbehållarne med lock med ett par små hvita råttor som se rörande kloka ut där de nosa på sitt fängelse. Framme vid fönstret ett belastadt skrifbord, från hvilket mästaren tydligen just rest sig för att taga emot den besökande. Det är en liten hvitskaggig gubbe, lugn, nästan trött, apatisk och absolut utan fransmännens vanliga "pose". Hans första ord är en resignerad invändning: — Ah, mais non, monsieur, tidningarne ha redan talat alldeles för mycket om det; och det är ju inte förr än den tionde . . . Jag tröstar med en vördnadsfull försäkran att vi inte komma ut förr. Han går långsamt fram till bokskåpet och tar fram sin specimationspublikation: — Ser ni,

IX ÄRG. 11^E HÄFTET INNEHALLER:

Oscar II. — Landet i spänning — och sorg. — Gustaf V:s regeringsstillsättelse. — Minister-skiften. — Årets Nobelpristagare.

jag har alldeles för mycket att göra i dessa dagar, för att själf kunna ge er några upplysningar, men den här får ni och där får ni reda på alla mina arbeten till 1900; och den här (det var en diger lunta om Trypanozomerna) för er fram till 1904 och så har jag just i år gifvit ut mitt stora arbete om sumpfebern.

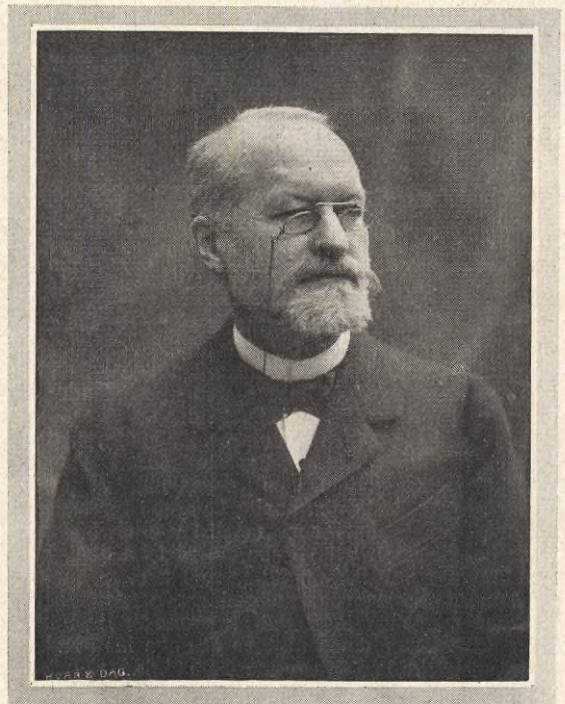

EDWARD BUCHNER. *Kemi.*

Och lekmannen djgnar under bördan af den enda första volymen, som talar om hur han som nu nått vetenskapens mest eklatanta belöning efter att redan med ordnar och medlemskap i alla illustra akademier ha vunnit erkännande — hur han börjat som en okänd läkare i kolonierna; hur det gått ett decennium af hans lif för att öfvervinna den dåtida vetenskapens skepsis gent emot hans upptäckt af den hematozo, som orsakar sumpfebrarna. Och hur tio nya år gått för att öfvertyga och bevisa världen att denna vore en parasit på vissa myggarter, hvilkas bett till människan öfverförde dessa fruktansvärda sjukdomar — och hur han i trycket förberedt det stora verk, som skall sätta oss i stånd att så småningom blifva herrar öfver det värsta af de hinder som resa sig mot vårt tillgodogörande af tropikernas skatter, klimat- och sumpfebern . . .

Paris den 3 dec.

Artur Svale.

C. LAVERAN. *Medicin.*